

В. Р. Мараєв

Крутень Євграф Миколайович

КРУТЕНЬ Євграф Миколайович (17(29). 12. 1890, Київ – 06(19). 06. 1917, pobl. с. Плотича, нині Терноп. р-ну Терноп. обл.) – військовий льотчик. Закін. Київ. кадет. корпус (1908), Костянтинів. артилер. училище (С.-Петербург, 1911), Гатчин. авіац. школу pobl. С.-Петербурга (1914). Служив у 4-й кінно-артилер. батареї, 2-му кінно-гір. артилер. дивізіоні (1911–1913). Від серпня 1913 – льотчик-спостерігач 3-ї авіароти у Києві, перебував в 11-му авіазагоні під командуванням П. Нестерова. Восени 1913 брав участь у маневрах Київ. військ. округу. Під час навч. у Гатчин. авіац. школі 1914 двічі виконав «мертву петлю» П. Нестерова на двоміс. літаку «Фарман», брав участь у перельоті Гатчина–Псков–Рига–Ревель (нині Таллінн)–Гатчина. Від жовтня 1914 – на фронтах 1-ї світової війни: спочатку служив у 21-му корпус. авіазагоні у складі 2-ї армії Пн.-Зх. фронту (згодом – Зх. фронт), від червня 1915 – в. о. нач. 2-го армій. авіазагону, від червня 1916 – командир 2-го авіазагону винищувачів. Навесні 1916 випробовував, а також здійснював приймання нових літаків на заводі «Дукс» (Москва).

У листопаді 1916 – березні 1917 був у відрядженні у Франції, де вивчав бойовий досвід союзників та опановував нові типи винищувачів. Здійснив низку бойових вильотів у р-ні міст Ам'єн і Нансі. Після повернення до Росії, від травня 1917 – командир 2-ї бойової авіагрупи на Пд.-Зх. фронті, яка діяла у р-ні Тернопіль–Радивилів. Упродовж 1914–17 К. на літаках «Фарман», «Ньюпор», «Вуазен» виконував вильоти на розвідку й бомбардування; у повітр. боях збив, за різними даними, від 5-ти до 20-ти нім. і австр. літаків. Відзначений рос. та франц. бойовими нагородами. Автор низки наук. посібників (зокрема «Тип аппарата истребителя», «Кричащие нужды русской авиации»; обидва – Петроград, 1917), у яких розробив основи щодо ведення повітр. бою, вдосконалення бойової підготовки льотчиків і

тех. оснащення ВПС, ініціював впровадження бойових вильотів парюю винищувачів, запропонував обмежити вплив зарубіж. інструкторів у рос. авіації. Загинув, повертаючись із бойового вильоту, внаслідок невдалої посадки із вимкнутим двигуном. Спочатку був похов. у Видубиц. монастирі, 1973 перепохов. поруч із могилою П. Нестерова на Лук'янів. цвинтарі Києва.

Рекомендована література

1. Спатарель И. О боевой деятельности военного летчика капитана Крутеня // Авиамастер. 2000. № 5;
2. Авиаторы – кавалеры ордена Св. Георгия и Георгиевского оружия периода Первой мировой войны 1914–1918 годов. Москва, 2006;
3. Янчак Я., Козицький А. Крила над Галичиною. Л., 2012.

Бібліографічний опис:

Крутень Євграф Миколайович / В. Р. Мараєв // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. – К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2014. – Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-2279>

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).